

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan Oosterhorn (industrieterrein Delfzijl)

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

16 juli 2015 / rapportnummer 3041-21

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeente Delfzijl wil een nieuw bestemmingsplan opstellen voor het bedrijventerrein Oosterhorn. Dit terrein met een bruto-oppervlakte van circa 1.290 hectare is aangewezen voor zware industrie en havengebonden activiteiten. Het bestemmingsplan zal ruimte bieden aan industriële bedrijven tot en met bedrijfscategorie 5. Daarnaast moet het plan voorzien in de realisatie van windturbines.

Voor het bestemmingsplan voor het bedrijventerrein wordt een plan-Milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het bevoegd gezag in deze procedure is de gemeenteraad van Delfzijl. Voor de realisatie van windturbines moet daarnaast een omgevingsvergunning worden afgegeven. Het bevoegd gezag in deze procedure is het college van burgemeester en wethouders van Delfzijl. Initiatiefnemer voor de windturbines is Millenergy VOF.

Voor beide besluiten over het bedrijventerrein Oosterhorn worden in een MER de milieueffecten onderzocht. De gemeente Delfzijl heeft de Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')¹ om advies gevraagd over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau Bestemmingsplan Oosterhorn (Notitie R&D).

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat het MER voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- beschrijving en analyse van de uitgangspunten, beleidskaders, onderzoeksresultaten die gebruikt zijn bij de totstandkoming van de Provinciale Omgevingsvisie, de Structuurvisie Eemsmond – Delfzijl en van overige plannen en ontwikkelingen in het plan- en studiegebied;
- uitwerking van alternatieven en varianten op basis van de scenario's uit de Havenvisie 2030. Stem deze alternatieven af op de alternatieven die worden uitgewerkt in de Structuurvisie Eemsmond – Delfzijl en in het bestemmingsplan Eemshaven;²
- uitwerking van windturbine varianten gericht op optimalisatie van de energieopbrengst en milieueffecten;
- uitwerking van een beoordelingskader gericht op een (zoveel mogelijk) kwantitatieve beschrijving van de effecten op natuur, water, klimaat en leefomgeving en de potentiële consequenties van de aardebevingsproblematiek;
- een beschrijving van de effecten op Natura 2000-gebieden in een Passende beoordeling.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau Bestemmingsplan Oosterhorn van 19 mei 2015 (hierna Notitie R&D).

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectstukken, voor zover digitaal beschikbaar, vindt u door op www.commissiemer.nl projectnummer 3041 in te vullen in het zoekvak.

² zie hiervoor ook de adviezen van de Commissie voor de m.e.r. op www.commissiemer.nl onder nummer 2922 en 2781.

2. Achtergrond, beleid en besluiten

2.1 Achtergrond

De Notitie R&D gaat in op aanleiding van het opstellen van het bestemmingsplan en het doorlopen van de m.e.r.-procedure. Ga in het MER verder in op de:

- actuele ontwikkelingen op het bedrijventerrein en in de haven en inzichten en wensen van initiatiefnemers. Beschrijf deze onder andere vanuit het perspectief van de Havenvisie 2030 en andere relevante beleidsdocumenten (zoals de omgevingsvisie Groningen en Structuurvisie Eemsmond – Delfzijl);
- actuele ontwikkelingen in het (studie-)gebied die van belang zijn voor de bepaling van de cumulatieve effecten, rekening houdend met de ambities en doelstellingen uit het project Ecologie en Economie in balans;
- actuele planologisch-juridische status van het gebied en geef aan welke verordeningen en ontheffingen in dit gebied relevant kunnen zijn. Geef ook aan welke vrijstellingen/ontheffingen zijn verleend op grond van het oude bestemmingsplan en/of nieuwe verordeningen;
- de achtergrond van de aanwijzing van Oosterhorn voor grootschalige opwekking van windenergie. Geef aan welke doelen leidend zijn bij de uitwerking van de plannen (aantal MW, aantal kWh of aantal turbines). Geef aan of in de planperiode een herstructurering van de bestaande turbines aan de orde is. Zo ja, geef aan welke uitgangspunten daarvoor gaan gelden.

Geef een heldere beschrijving van het doel van de voorgenomen ontwikkelingen op Oosterhorn, zowel voor de ontwikkeling als bedrijventerrein als de opwekking van windenergie.

2.2 Beleidskader

De Notitie R&D gaat in op beleidskaders in het plan- en studiegebied. De Commissie adviseert deze kaders te vertalen naar uitgangspunten en randvoorwaarden waar de ontwikkelingen op Oosterhorn aan moeten worden getoetst. Ga daarbij nadrukkelijk in op de (in ontwikkeling zijnde) beleidskaders in de Omgevingsvisie Groningen en de Structuurvisie Eemsmond – Delfzijl. Deze plannen worden uitgewerkt om kaderstellende besluiten en keuzes vast te leggen en daarmee richting te geven aan de besluitvorming over het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning(en). Geef duidelijk aan waar (en waar ook niet) het provinciale en regionale beleid doorwerkt in de voorliggende besluiten.

Neem daarbij aanvullend de volgende beleidskaders en wet- en regelgeving mee:

- Relevante toetsingskaders voor de gevolgen voor natuur inclusief natuurwaarden in het Duitse deel van het studiegebied;
- Economie en Ecologie in balans;
- Nationale en provinciale beleidskaders voor verduurzaming van de energiehuishouding en klimaatbeleid inclusief de betekenis daarvan voor lokale beleidskaders;
- afspraken voortvloeiend uit het energieakkoord tussen Provincie en Rijk en de Rijkstructuurvisie Wind op Land.

De Commissie merkt op dat het nieuwe college van Gedeputeerde Staten van Groningen in haar Collegeprogramma 'Vol vertrouwen' van 23 april 2015 een aantal voorstellen doet die aanleiding zijn om de Ontwerp-omgevingsvisie te herzien. Dit heeft mogelijk ook consequenties voor het opgestelde MER bij de Omgevingsvisie, maar mogelijk ook voor de Structuurvisie Eemsmond-Delfzijl. De Commissie adviseert om in het MER de relevante wijzigingen te duiden voorzover deze invloed hebben op de voorliggende plannen voor het bedrijventerrein en de windturbines.

2.3 Te nemen besluiten

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor een besluit over het bestemmingsplan Oosterhorn en over een omgevingsvergunning voor de plaatsing van windturbines. In het bestemmingsplan zal onder andere worden vastgelegd:

- de bedrijfszonerings;
- groenzones en natuurontwikkeling;
- locaties, configuratie en karakteristieken (maximale rotordiameter en as-hoogte) van de windturbines.

In de omgevingsvergunning worden de randvoorwaarden voor de aanleg en exploitatie van de windturbines vastgelegd inclusief de daarbij horende milieurandvoorwaarden.

Geef in het MER aan wat in het bestemmingsplan en omgevingsvergunning wordt vastgelegd en welke besluiten en vervolgbesluiten nog moeten worden genomen om deze bestemmingen en activiteiten mogelijk te maken en wat globaal de tijdsplanning is. Geef aan welke partijen bij de besluitvorming betrokken zijn en wat het gewenste detailniveau van milieu-informatie is dat nodig is om deze besluiten te kunnen nemen.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

Het is van belang in het MER het voornemen, de alternatieven en de referentiesituatie waarmee het voornemen wordt vergeleken, goed te beschrijven. Voor het bestemmingsplan is in sommige gevallen lastig te bepalen welke onderdelen behoren tot de referentiesituatie en welke tot het voornemen. De Commissie adviseert om voor de projecten en plannen in het studiegebied, zoals onder andere opgenomen in tabel 4.4 van de Notitie R&D, duidelijk aan te geven of deze tot het voornemen of de autonome ontwikkeling behoren.

De Notitie R&D paragraaf 4.1.1 geeft duidelijk aan welke aanpak zal worden gehanteerd bij de beschrijving van de referentiesituatie en geeft ook al inzicht in welke bedrijven en activiteiten hierbij worden meegenomen. De Commissie ondersteunt deze aanpak en adviseert deze in het MER verder uit te werken.

In dit hoofdstuk wordt verder ingegaan op de uitwerking van het voornemen, de alternatieven en varianten.

3.2 Alternatieven en varianten bestemmingsplan

De Notitie R&D gaat in op de varianten voor de inrichting van het bedrijventerrein en de inrichtingsvarianten van de windturbines. De scenario's uit de Havenvisie 2030 staan centraal bij de varianten voor de inrichting van het bedrijventerrein. De Commissie merkt op dat, in tegenstelling tot de voorgestelde aanpak bij de Eemshaven, alleen wordt gewerkt met de groeiscenario's en niet met de krimpscenario's. De Commissie adviseert deze keuze in het MER te onderbouwen en aan te geven hoe de bandbreedte aan effecten van het voornemen in beeld wordt gebracht.

De Commissie adviseert met de aanpak en ontwikkeling van alternatieven aan te sluiten bij de aanpak die zij heeft geadviseerd voor de Structuurvisie Eemsmond – Delfzijl. De Commissie adviseert om op basis van de scenario's volwaardige alternatieven te ontwikkelen. Werk binnen de groene en grijze alternatieven plus-varianten uit. De Commissie adviseert bij de uitwerking van deze plusvarianten de thema's ecologie, energie en klimaat en leefomgeving te betrekken.

Met de vertaling van de scenario's naar een ruimtelijke invulling van het gebied ontstaat een beeld van de bandbreedte aan realistische ontwikkelingsmogelijkheden (tot 2025, looptijd van het bestemmingsplan). Het biedt daarmee een basis voor de beschrijving van de bandbreedte aan te verwachten milieueffecten waaronder die van de representatieve invulling van de maximaal planologische mogelijkheden.

Geef per scenario de consequenties aan voor de ruimtelijke invulling van het gebied. Maak bij deze vertaling een onderscheid in kavels waar in de planperiode geen veranderingen worden verwacht, kavels waar veranderingen mogelijk zijn en kavels die nog moeten worden ontwikkeld.³ Ontwikkel op basis hiervan een realistisch alternatief passend bij de uitgangspunten van de scenario's. Door combinatie van de zwaarste invulling per kavel kan een beeld worden verkregen van de representatieve invulling van de planologische maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan. De uitwerking van een dergelijk alternatief geeft inzicht en informatie over de gewenste flexibiliteit van het bestemmingsplan. Geef aan in hoeverre de beoogde vergroening van de economie een rol heeft gespeeld bij het uitwerken van de alternatieven (zie het Convenant Doorwerking Ontwikkelingsvisie Eemsdelta).

³ Voorgesteld werkwijze is analoog aan de aanpak van het MER voor de herziening van de bestemmingsplannen in het Rotterdamse havengebied.

3.3 Varianten

Energie en klimaat

Werk voor klimaat en energie een variant uit die de mogelijkheden voor CO₂ reductie en een verduurzaming van de energiehuishouding maximaliseert.^{4:5} Niet alleen de windenergieopbrengst dient daarbij gemaximaliseerd te worden (zie hieronder), maar alle opties van de trias energetica dienen daarbij te worden betrokken. Besteed vanuit die optiek aandacht aan de (optimale) energie-infrastructuur van het industrieterrein. Geef aan hoe mogelijkheden in het bestemmingsplan kunnen worden geborgd in een daarop gebaseerde lokale verordening. Daarbij kan rekening worden gehouden met regionale afstemming van vraagkant van energie en CO₂ en de aanbodkant van duurzame energie.

Windenergie

Tijdens de startbijeenkomst met de Commissie heeft het bevoegd gezag aangegeven dat er reeds een eerste onderzoek is uitgevoerd naar drie inrichtingsvarianten (toegelicht op 10 juni 2015) De Commissie adviseert dit onderzoek op te nemen en verder uit te werken in het MER. De Commissie adviseert onderzoek te doen naar opstellingen en type windturbine waarmee de hoogste energieopbrengst per km² kan worden behaald. Ga daarbij ook in op de samenhang met de reeds bestaande turbines op de Schermdijk, de Otummer driehoek en het gebied ten zuiden van Oosterhorn.

Onderzoek naast de (gebruikelijk) schaakbord opstelling ook een gridopstelling op basis van gelijkzijdige driehoeken (zgn. "dichtste bolstapeling")⁶. Deze variant kan per eenheid van milieuwinst ook gunstig zijn voor geluid, schaduwhinder, veiligheid en effecten op het gebied van landschap.

Indien bestaand windvermogen wordt vervangen binnen de planperiode van het bestemmingsplan (20 jaar), dient dit ook te worden meegenomen in de varianten. Daarbij moet rekening worden gehouden met te verwachten ontwikkelingen in windturbinetehnologie (rendement, bronsterkte, afmetingen).

⁴ Alhoewel klimaatverandering een mondiaal probleem is, liggen lokale en regionale plannen en projecten inclusief besluitvorming daarover aan de basis van vrijwel alle initiatieven die energie gebruiken, dan wel opwekken en daarmee CO₂ uitstoten. Ook de ontwikkeling van duurzame energie, het toepassen van energiebesparing en energie efficiëntie zijn met name geworteld in lokale projecten.

⁵ Tegelijk met de CO₂-reductie verminderen ook de emissies van andere stoffen zoals NO_x, SO₂ en fijn stof. De gemeente heeft ook vanuit de CHW mogelijkheden om op de milieugebruiksruimte te sturen. Voor wat betreft de milieugebruiksruimte voor CO₂ (verbonden met de norm van maximaal 2 graden temperatuurverhoging) zal – gezien de planperiode – het CO₂ reductiebeleid gemaximaliseerd moeten worden.

⁶ Of een variant zo dicht mogelijk in de buurt komt van de 60° opstelling indien de gelijkzijdige driehoekopstelling niet mogelijk is. Met deze opstelling wordt theoretisch een meeropbrengst gerealiseerd van circa 13%, en deze opstelling kan ook gepaard gaan met milieuwinst op het gebied van geluid, slagschaduw en landschap.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Onderbouw de keuze van de rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van het voornemen voor lucht, water, natuur, geluid, externe veiligheid, klimaat, leefomgeving, duurzaamheid, aantallen gehinderden e.d. worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid, e.d.) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen (afleiding en bandbreedte van kritische parameterwaarden, modelkalibratie, e.d.). Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven.

Motiveer voor het plan-MER (bestemmingsplan) de keuzes die gemaakt zijn om kwantitatief berekende effecten te vertalen naar kwalitatieve +/- scores. Voor het project-MER (omgevingsvergunning voor de windturbines) moet uitgegaan worden van kwantitatief bepaalde effecten waar dat mogelijk is.

Bij duurzame energieproductie, inclusief windenergie, treden er ook positieve milieueffecten (milieuwinst) op zoals reductie van CO₂-uitstoot en andere vermeden emissies (SO_x, NO_x en fijn stof). De schadelijke milieueffecten moeten in dat geval niet alleen absoluut met elkaar worden vergeleken maar ook per eenheid van milieuwinst.⁷

Besteed in het MER ook aandacht aan tijdelijke effecten die kunnen optreden tijdens de aanlegfase, ga daarbij ook in op de cumulatieve effecten. Geef per aspect aan of tijdelijke effecten of effecten bij aanleg een rol spelen. Geef aan welke effecten relevant zijn en op welke wijze deze kunnen worden gemitigeerd. Maak hierbij een onderscheid tussen de aanleg van de windturbines (in detail) en het bestemmingsplan (op hoofdlijnen).

De Commissie vraagt expliciet aandacht voor de ligging van het plangebied in het aardbevingsgebied van de gaswinningen. Geef aan welke risico's kunnen optreden als gevolg van toekomstige bevingen en welke gevolgen er zijn voor het leefmilieu. Geef aan welke mitigerende maatregelen zijn genomen om effecten te voorkomen en welke aanvullende maatregelen nog nodig en mogelijk zijn.

4.2 Bodem en water

Thermische verontreiniging

Beschrijf de thermische lozingen die plaatsvinden vanaf Oosterhorn en ga in op de effecten en knelpunten als gevolg van deze lozingen. Geef aan of maatregelen nodig en/of mogelijk zijn.

⁷ Indien er alleen absolute milieueffecten worden vergeleken, zullen de kleinste varianten het beste scoren. Terwijl het goed mogelijk is dat bijvoorbeeld een tweemaal zo groot windpark een minder dan tweemaal zo groot geluideffect heeft. Bij windenergie vertaalt de vergelijking zich dan in effect per opgewekte kWh. Uiteraard moeten schadelijke effecten worden gekwantificeerd om de vergelijking op deze manier mogelijk te maken.

Waterverontreiniging

Geef aan of de ontwikkelingsmogelijkheden van het bestemmingsplan kunnen leiden tot afname van de waterkwaliteit. Geef aan of hierdoor knelpunten ontstaan en/of het behalen van Kaderrichtlijn water (KRW) doelstellingen worden bemoeilijkt.

Beschrijf in het MER of effecten zijn te voorkomen of te mitigeren met maatregelen. En geef aan of het bestemmingsplan kan bijdragen aan het oplossen van knelpunten, c.q. verbetering van de chemische en ecologische waterkwaliteit.

Waterveiligheid / waterkeringen

Breng de huidige waterkeringen op Oosterhorn in beeld en beschrijf de waterveiligheidssituatie. Ga daarbij ook in op de consequenties van het Deltaprogramma waarin nieuwe normen zijn ontwikkeld. Indien in de planperiode aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn voor de waterveiligheid van havengebied en achterland die ingrepen noodzakelijk maken (zeespiegelstijging, zwaardere stormen), beschrijf deze dan inclusief eventueel benodigde mitigerende maatregelen.

Geef tevens aan wat de effecten van (verwachte toename van) aardbevingen, als gevolg van gaswinning in de regio, kunnen zijn op de kwaliteit van de waterkeringen.

Beschrijf de huidige kwaliteit van de bodem. Geef aan welke grondstromen er zullen plaatsvinden in het gebied als gevolg van het eventueel uitgraven van havens en ophogen van gebieden. Beschrijf welke mogelijkheden voor bescherming van de bodem in het bestemmingsplan kunnen worden opgenomen.

Effecten op ondergrond

Stel een beoordelings- en gebruikskader op voor het gebruik van de ondergrond en betrek daarbij activiteiten zoals geothermie en Warmte-Koude opslag (WKO).

Geef aan hoe WKO en geothermie worden ingezet ten behoeve van maximalisatie van de CO₂ reductie en verduurzaming van de energiehuishouding en geef aan welke milieueffecten hierbij voor de bodem kunnen optreden. Geef aan hoe dit wordt doorvertaald in regels voor het bestemmingsplan en hoe bescherming van de bodem daarbij is geborgd bij toepassing van WKO.⁸

4.3 Natuur

Het plangebied grenst aan het Waddengebied, met natuurwaarden van grote internationale betekenis. Met name in het Eems-estuarium staat de natuurkwaliteit onder druk, waarmee de ecologische veerkracht van het systeem niet op orde is. Negatieve gevolgen van het plan voor beschermde natuurwaarden in het Waddengebied kunnen dus conflicteren met de natuurwetgeving. Om die reden gaat de Commissie gedetailleerder in op dit onderwerp.

⁸ Dit vergt in feite een visie op de energievoorziening van het industrieterrein. Om het totaal aan mogelijkheden te maximaliseren moeten keuzes worden gemaakt die uiteindelijk neerslaan in de energieinfrastructuur.

Gevolgen voor beschermde natuurwaarden in het Duitse deel van het studiegebied dienen volwaardig bij de beoordeling te worden betrokken⁹.

Behalve negatieve effecten kunnen ook maatregelen met positieve effecten bij de beoordeling worden betrokken.

Te beantwoorden vragen daarbij zijn:

- in hoeverre die maatregelen ertoe bijdragen dat de ecologische veerkracht verbetert dat wil zeggen de gebiedsdoelen worden gehaald en;
- hoe zeker het is dat die maatregelen het beoogde effect sorteren.

4.3.1 Gevolgen voor beschermde gebieden

Natura 2000-gebieden (Passende beoordeling)

Beschrijf de gevolgen voor Natura 2000-gebieden in een Passende beoordeling. De Passende beoordeling dient herkenbaar deel uit te maken van het MER. Neem de conclusies over in het MER, om een integraal beeld te geven van de gevolgen voor natuur. Beschrijf voor de Natura 2000-gebieden binnen het studiegebied (waaronder in ieder geval Waddenzee, Niedersächsisches Wattenmeer, Duinen Schiermonnikoog en Duinen Ameland):

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de relevante habitattypen en soorten. Ga ook in op de behoud- en verbeterdoelstellingen;
- de oppervlakte en kwaliteit¹⁰ van habitattypen en leefgebieden voor soorten;
- de actuele populatieomvang en trendontwikkeling van relevante soorten;
- of de instandhoudingsdoelstellingen voor relevante habitattypen en soorten inmiddels worden gehaald, en welke (voor het voornemen relevante) knelpunten het halen van deze doelstellingen eventueel belemmeren.

Beschrijf van de ontwikkelingen die het bestemmingsplan maximaal mogelijk kan maken de gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen. Houd daarbij rekening met tijdelijke effecten waaronder aanlegwerkzaamheden. Doe dit zowel voor het voornemen afzonderlijk als in cumulatie met andere plannen en projecten.

Atmosferische depositie

In de Notitie R&D is aangegeven dat de ontwikkeling van het industrieterrein Oosterhorn is opgenomen in de programmatische aanpak stikstof (PAS), en dat dit gefaseerd gebeurt (50% in de looptijd van de eerste PAS-periode van zes jaar, 50% erna). De Commissie adviseert:

- te inventariseren welke ontwikkelingsmogelijkheden het plan biedt en (in AERIUS) te berekenen welke gevolgen deze mogelijkheden kunnen hebben voor de N-depositie op Natura 2000-gebieden;
- een vergelijking te maken tussen a) wat op het moment van vaststelling van het plan aan ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor activiteiten/projecten die depositie veroorzaken in Natura 2000-gebieden en b) wat nodig is voor de activiteiten die het plan mogelijk maakt;

⁹ Zie http://www.nlwkn.niedersachsen.de/portal/live.php?navigation_id=8062&article_id=45299&psmand=26 voor de natuurgebieden in de hier relevante Duitse deelstaat Niedersachsen.

¹⁰ Zie voor een kenschets, definitie en kwaliteitseisen van habitattypen en de ecologische vereisten van soorten de profielendocumenten van EL&I: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen>.

- de ontwikkelingen te markeren waarvoor in het PAS ontwikkelingsruimte is gereserveerd, ontwikkelingen waarvoor al een vergunning is verleend en ontwikkelingen die de PAS-grenswaarde niet overschrijden;
- gebruik te maken van de informatie die is verzameld in het kader van de PAS waaronder gebiedsanalyses en geborgde beheer- en herstelmaatregelen;
- in het licht van het voorgaande en informatie over de instandhoudingsdoelstellingen (ligging, trends in kwaliteit en (populatie)omvang) de risico's te bezien dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden worden aangetast.

Beschrijf of naast stikstof ook emissies/deposities van andere stoffen in beschouwing genomen moeten worden genomen. De Commissie verwacht dat dit in ieder geval aan de orde is voor SO_x (zie ook de genoemde stoffen in de paragraaf lucht). Beschrijf de gevolgen voor de voor verzuring en/of vermesting gevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten in Natura 2000-gebieden en de daarbij behorende of ingeschatte grenswaarden. Beschrijf het model dat gebruikt is om de depositie te bepalen. Breng de (cumulatieve) gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden in beeld

Onderzoek in de Passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. Daarbij kunnen mitigerende maatregelen worden betrokken. Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets¹¹ met succes wordt doorlopen.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Ga in op de vraag of het voornemen gevolgen kan hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Doe dit aan de hand van beheertypen/natuurtypen. Besteed ook aandacht aan de kwaliteit van het NNN door middel van externe werking. Beschrijf indien relevant hoe nadelige gevolgen gemitigeerd of gecompenseerd kunnen worden.¹²

4.3.3 Gevolgen voor beschermde soorten

Bepaal op grond van de in de Notitie R&D genoemde ingreep-effectrelaties bij natuur en water het gebied waar beschermde soorten gevolgen van het plan kunnen ondervinden. Ga ook

¹¹ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹² Rekening houdend met het toetsingskader voor de EHS (NNN) in de Omgevingsverordening voor de provincie Groningen.

in op het beschermingsregime van de soorten¹³ die gevolgen van het plan kunnen ondervinden. Ga per soort(groep) in op de te verwachten effecten en geef aan:

- wat de gevolgen zijn voor de landelijke of regionale staat van instandhouding;
- of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats.

Geef indien het plan afbreuk kan doen aan de gunstige staat van instandhouding en/of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan of mitigerende maatregelen mogelijk zijn en hoe hiermee in het plan wordt omgegaan.

4.4 Woon en leefmilieu

4.4.1 Verkeer

De gevolgen voor het verkeer verdienen aandacht, daarbij zijn voor Delfzijl – Oosterhorn, spoor, weg en water van belang. Afhankelijk van de aard van mogelijke knelpunten moet aandacht besteed worden aan:

- intensiteiten en eventueel congestie;
- verkeersveiligheid;
- bereikbaarheid van het plangebied voor hulpdiensten in geval van calamiteiten.

Geef ook aan welke gevolgen het voornemen heeft voor transport over water op basis van scheepvaartprognoses (te verwachten ladingstromen) en ga in op de nautische veiligheid in de haven van Oosterhorn en op de scheepvaartroutes (binnenvaart en zeevaart).

4.4.2 Geluid

Voor het woon- en leefmilieu is de geluidemissie ten gevolge van de industriële activiteiten en in mindere mate het verkeer relevant.¹⁴ Wijzigingen in ontsluiting zijn niet voorzien.

Geef de omvang van het industrieterrein en de ligging van de (huidige) zonegrens aan. Breng voor de referentiesituatie, het voornemen en de alternatieven de geluidbelasting in beeld. Maak voor de geluidemissie van nog niet-ingevulde percelen gebruik van kentallen gerelateerd aan de milieucategorie. Geef de geluidbelasting en maximale geluidniveaus ter hoogte van de woningen binnen de geluidzone.

Het toetsingskader voor de industriële geluidsbelasting is de Wet geluidhinder. Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de Wet geluidhinder en onderliggende regelingen. Geef een onderbouwing van de inputgegevens van de rekenmodellen.

¹³ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrichtlijn- / bijlage 1 AMvB-soorten) en Vogels. Houd bij vogels ook rekening met soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn.

¹⁴ De gevolgen van het voornemen voor de verkeersafwikkeling in en rond het plangebied lijken beperkt.

Indien blijkt dat sprake is van overschrijding van de wettelijke grenswaarde geef dan een beschrijving met welke oplossingen deze overschrijding kan worden gemitigeerd en hoe effectief deze oplossingen zijn.

Ga indien relevant in op de cumulatie van industrie- en verkeerslawaai ter hoogte van geluidgevoelige bestemmingen binnen het studiegebied. Betrek hierbij ook het geluid van de varende en stilliggende schepen in de haven van Oosterhorn.

4.4.3 Lucht

Emissies naar de lucht

Beschrijf de (verwachte) emissies¹⁵ voor de referentiesituatie, het voornemen en de alternatieven. Geef daarbij de maximale emissies bij realistische invulling van het bestemmingsplan. Maak een inschatting van de totale jaarvracht aan emissies. Onderbouw de herkomst van de emissies (metingen, schattingen, berekeningen) in het MER.

Luchtkwaliteit

Om het voornemen en de alternatieven met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtkwaliteit te beschrijven, ook onder de grenswaarden. Presenteer de concentraties van de in dit kader relevante stoffen (in ieder geval PM₁₀, PM_{2,5}, NO₂ en mogelijk SO₂ in de lucht op een kaart middels verschilcontouren¹⁶. Geef per contour aan waar woningen en andere gevoelige objecten en groepen zich bevinden en hoeveel het er zijn¹⁷. Beschouw ook de bijdrage van stilliggende en varende schepen in de haven van Oosterhorn.

Maak voor de emissie van nog niet ingevulde percelen gebruik van kentallen gerelateerd aan de milieucategorie. Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de Regeling beoordeling luchtkwaliteit (2007).

Toets de concentraties van stoffen in de lucht aan de grenswaarden¹⁸ en richtwaarden¹⁹ uit de Wet milieubeheer.

Vermeden emissies

Geef aan wat de vermeden emissies²⁰ zijn ten gevolge van de energiebesparing, verhoogde energie-efficiënte en opwekken van duurzame energie. Besteed, in het kader van energietransitie en CO₂-reductiedoelstellingen, aandacht aan de extra emissie en (fossiel) brandstofverbruik als gevolg van de nieuwe activiteiten en geef aan hoe deze kunnen worden beperkt.

¹⁵ Beschrijf in ieder geval fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}), NO_x, NH₃, SO_x, CO, CO₂ en indien relevant, H₂S, HCl en andere halogenen, cyaniden, mercaptanen, dioxines, zware metalen.

¹⁶ Gebruik hiervoor voldoende onderscheidende klassebreedtes.

¹⁷ Gebruik hiervoor de zogeheten Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) of Adres Codering Nederland (ACN). Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten. Mocht de feitelijke situatie afwijken van de BAG, houd hiermee dan rekening in het MER.

¹⁸ Grenswaarden voor PM₁₀, PM_{2,5}, NO₂, SO_x, CO, Pb, en benzeen.

¹⁹ Richtwaarden voor nikkel, arseen, cadmium, ozon en benzo(a)pyreen.

²⁰ CO₂, verzurende emissies en fijn stof.

Geur

Geef aan wat de (te verwachten) geurbronnen zijn, wat de immissie in de omgeving is en of mogelijk sprake is van geurhinder. Vergelijk het voornemen en de alternatieven met de referentiesituatie. Geef tevens aan hoe de emissie en daarmee de immissie kunnen worden beperkt. Aangezien de gemeente geen eigen geurbeleid heeft dient getoetst te worden aan het landelijk geurbeleid of provinciaal beleid dat momenteel in ontwikkeling is.

4.4.4 Externe veiligheid

Maak een inventarisatie van de risico's die in het havengebied spelen (industrie, weg en water, windturbines, buisleidingen, etc.). Ga bij de beoordeling van externe veiligheidseffecten in op:

- de inrichtingen met de opslag van gevaarlijke stoffen;
- de ligging en inhoud van de buisleidingen in het plangebied;
- het transport van gevaarlijke stoffen over de weg en het water en de maatregelen die de kans op ongevallen en/of gevolgen beperken;
- het plaatsgebonden (PR) en groepsrisico (GR) voor de te onderscheiden situaties, zodat eventuele veranderingen – ook onder de normen voor PR en GR – inzichtelijk worden;
- de beschrijving van het invloedsgebied, waarbij (geprojecteerde) kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten en aantallen aanwezige personen in beeld worden gebracht;
- de beschrijving van mogelijke risicovolle activiteiten buiten het plangebied waarvan het invloedsgebied zich uitstrekt over het plangebied.

4.4.5 Gezondheid

De Commissie adviseert om in te gaan op gezondheidseffecten. Relevant in dit kader zijn geluid, luchtkwaliteit en geur. Bekend is dat ook onder wettelijke normen gezondheidseffecten kunnen optreden. Gebruik de bij de deelonderzoeken geluid, luchtkwaliteit en geur (zie voorgaande paragrafen van dit advies) verkregen informatie om in te gaan op het aspect gezondheid. De Commissie adviseert om op een topografische kaart aan te geven hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de diverse (verschil) contouren voor lucht en geluid liggen. Voor wat betreft geur kan worden uitgegaan van een kwalitatieve benadering. Geef aan in hoeverre de alternatieven onderscheidend van elkaar zijn. Laat daarnaast zien welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn om gezondheidsschade zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel de volksgezondheid te verbeteren.

4.5 Klimaat, energie en grondstoffen

Mitigatie

Bereken de mogelijkheden voor mitigatie (CO₂ reductie) op basis van gebruikelijke kentallen. Groningen Seaports (GSP) heeft aanzienlijke klimaat (CO₂ reductie) ambities onder andere verwoord in de Havenvisie 2030. Geef aan hoe deze ambities aansluiten bij het Europese, nationale en provinciale beleid en waar deze verder of minder ver gaan. Landelijk is 1990 het

afgesproken referentiejaar voor klimaatdoelen. In de havenvisie gaat GSP uit van 2015 als referentie. Beschrijf de referentie die wordt gekozen en onderbouw hoe het beleid past in het nationale beleid.

Beschrijf de totale emissies, de toename daarin en de emissiereductie van broeikasgassen per jaar (met name CO₂). Geef per alternatief aan hoe de ambities gerealiseerd kunnen worden en met welke onzekerheden dit gepaard gaat.

Energie en grondstoffen

Toets de grijze en groene alternatieven aan de ambitie op het gebied van energie en grondstofstromen zoals geformuleerd in de Havenvisie en provinciale energieambities. Geef daarbij aan in hoeverre aan de duurzaamheidsdoelstellingen voor energie en grondstoffen wordt voldaan.

4.6 Landschap en cultuurhistorie

Beschrijf de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het studiegebied in de referentiesituatie en ga daarbij in op de status van de Waddenzee als Werelderfgoedgebied. Besteed daarbij in ieder geval aandacht aan de rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis²¹. Beschrijf de waardering van deze kenmerkende landschappelijke elementen.²²

Beschrijf de opbouw van de ruimtelijke ontwikkeling van het voornemen, de grootte, hoogte, dichtheid, structuur en de wijziging van aanwezig natuurlijk reliëf. Geef aan welke inrichtingsprincipes er mogelijk zijn om de ruimte, doorzicht en verbindingen in de toekomst te realiseren. Werk dit uit in visualisaties vanuit verschillende richtingen, bijvoorbeeld vanaf de Duitse kust en vanuit de woonkernen nabij Oosterhorn.

5. Windenergie

Omdat windenergie een onderdeel van het voornemen is waarvoor een omgevingsvergunning moet worden verleend moeten de effecten kwantitatief en op een hoger detailniveau, dan noodzakelijk voor de activiteiten in het bestemmingsplan, worden beschreven. De effectbeschrijving is daarom in dit advies in een apart hoofdstuk uitgewerkt. De effecten van windenergie moeten uiteraard ook in cumulatie met omliggende windparken en de andere activiteiten op Oosterhorn worden beoordeeld.²³ En de effecten van windenergie op Natura 2000 moeten ook in de Passende beoordeling worden uitgewerkt.

²¹ De beschermde landschappelijke kwaliteiten zoals genoemd in het artikel 2.5.2 van het besluit algemene regels ruimtelijke ordening (BARRO).

²² Denk bij waardering aan vervangbaarheid, zeldzaamheid, gaafheid, kenmerkendheid, regionale betekenis van het landschap, structuren en relaties (samenhang) en leesbaarheid en herkenbaarheid.

²³ Dit is inclusief bestaande windparken en beoogde windparken buiten het plangebied.

Geluid

Vergelijk voor alle varianten de ligging van de geluidcontouren ten gevolge van de windturbines (inclusief vervanging). Doe dat in kwantitatieve zin door vergelijking van het oppervlak en het aantal gehinderde bestemmingen binnen de contouren. Besteed bij de variant die de eventuele vervanging beschrijft aandacht aan de ontwikkeling in windturbine-technologie inclusief ontwikkeling in de geluidproductie (bronsterkte).

Schaduwhinder

Bereken en vergelijk de schaduwduurcontouren en het aantal woningen dat hierbinnen valt van alle alternatieven en varianten. Geef aan of en in welke mate moet worden gemitigeerd om aan de wettelijk maximaal toegestane blootstellingsduur te voldoen. Geef de verschillen aan ten opzichte van de huidige situatie.

Veiligheid

Bereken, analyseer en beoordeel op basis van bestaande wet-, regelgeving en richtlijnen de risico's aan de hand van relevante risicocontouren (zie ook paragraaf externe veiligheid). Vergelijk deze met de risico's in de huidige situatie.

Natuur

Besteed aandacht aan de gevolgen van windturbines voor beschermde natuurwaarden in de aanlegfase en gebruiksfase. Houd bij de aanlegfase rekening met onder andere (onderwater)geluid, trillingen en ruimtebeslag. Ga in de gebruiksfase in op aanvaringslachtoffers en barrièrewerking bij vleermuizen en vogels. Besteed daarbij aandacht aan de (eventuele) dagelijkse bewegingen tussen hoogwaterrustplaatsen/slaapplaatsen en foerageergebieden. Bij trekvogels kan een orde-grootte inschatting van het aantal slachtoffers/jaar per groep van soorten volstaan. Ga na voor welke soorten de additionele sterfte van populaties respectievelijk deelpopulaties in Natura 2000-gebieden hoger kan liggen dan 1% van de natuurlijke sterfte. Ga na wat dit voor het voornemen betekent. Mitigerende maatregelen kunnen bij de beoordeling worden betrokken. Vergelijk de effecten met de effecten die in de huidige situatie optreden.

Landschap

De Commissie adviseert om bij het in beeld brengen van de cumulatieve effecten van de verschillende windparken het beslag op de horizon een afstandsmaat toe te voegen. Het effect kan in beeld worden gebracht, vanaf bijvoorbeeld een representatief punt vanaf 10 kilometer. Bij cumulatie hoort ook wat er in dat horizonbeslag zichtbaar is van de bestaande windparken op Duits grondgebied. Betrek daarbij niet alleen de zichtbaarheid in de dagsituatie maar ook in de nachtsituatie.

Op basis van de volgende criteria kunnen de effecten van het windpark worden beoordeeld:

- *Passend in het landschap*: is de positie van het windpark te begrijpen vanuit landschappelijke structuur (NB in aanzet is de positie van de windparken logisch – namelijk nabij havengebieden en industriegebied – maar is die positie bij verdere uitbreiding naar het westen of zuiden nog herkenbaar);
- *Helderheid van de configuratie*: duidelijk herkenbare compositie binnen het windpark zorgt voor rustig beeld en herkenbaarheid van het windpark als afgeronde eenheid;

- *Visueel*: door gebruik te maken van de (kwantitatieve) methode waarbij het product van de horizontale (opstelling) en verticale zichthoeken (hoogte en grootte) bij elkaar worden opgeteld.²⁴

Lichthinder

Geef aan welke lichthinder kan ontstaan en ga daarbij in op mitigerende maatregelen, zoals het niet zichtbaar zijn van windturbineverlichting op maaiveldniveau.

Milieuwinst/Energieopbrengst

De energieopbrengst dient te worden berekend aan de hand van het lokale windklimaat, de windturbinekarakteristiek en de beschikbaarheid van de windturbine.²⁵ Reductie van emissies naar de lucht (CO₂, C_xH_y, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}) op basis hiervan kwantificeren.

6. Overige aspecten

Voor de onderdelen ‘vergelijking van alternatieven’, ‘leemten in milieuinformatie’ en ‘samenvatting van het MER’ heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

6.1 Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de alternatieven en varianten moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de aard en mate waarin de alternatieven andere effecten veroorzaken. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Geef daarnaast voor ieder van de alternatieven aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

²⁴ Bij beeld hoort ook de verhouding van de ashoogte en rotordiameter. Een slanke turbine wordt positiever gewaardeerd dan een plumpe turbine. De Commissie adviseert om deze waardering van de verhouding tussen ashoogte en rotordiameter, te weten groter of gelijk aan 1 (zogenaamde “gulden snede”), te betrekken bij het opstellen van de verordening of de vergunningsvoorschriften.

²⁵ Bevoegd gezag en initiatiefnemer hebben aangegeven dat ze met de uitdrukking P50 uit de Notitie R&D bedoelen de opbrengst die tenminste 50% van alle jaren minimaal wordt gerealiseerd. De Commissie adviseert aan te sluiten bij vigerende rekenmethoden voor het berekenen van de energieopbrengst van windturbines gebaseerd op lange termijn jaargemiddelde windstatistieken. Hiervoor zijn goede rekenmodellen beschikbaar zoals windPRO.

6.2 Leemten in milieuinformatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten onvoldoende informatie kan worden opgenomen door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

6.3 Onzekerheden in effectbepaling

Houd bij de vergelijking van de alternatieven en bij de toetsing van de alternatieven aan (project-) doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen. Geef daarvoor in het MER inzicht in:²⁶

- de waarschijnlijkheid dat effecten optreden, d.w.z. het realiteitsgehalte van de verschillende effectscenario's (best-case en worst-case);
- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen alternatieven, en daarmee voor de vergelijking van alternatieven;
- op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten geëvalueerd worden, bijvoorbeeld via een oplevertoets, en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als (project-)doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.²⁷

6.4 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg ervoor dat:

- het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda.

²⁶ Een factsheet op de website van de Commissie bevat meer informatie over het omgaan met onzekerheden in MER. (http://docs1.eia.nl/mer/diversen/factsheet_19_omgaan_met_onzekerheden_in_mer_webversie.pdf)

²⁷ Dit sluit aan bij de adviezen van de Commissie Elverding. Met de oplevertoets wordt ook invulling gegeven aan de (tot op heden veelal niet nagekomen) verplichting tot evaluatie van een MER (artikel 7.39 t/m 7.42 van de Wet milieubeheer).

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Delfzijl voor het bestemmingsplan
Millenergy vof voor de omgevingsvergunning

Bevoegd gezag: gemeenteraad van de gemeente Delfzijl voor het bestemmingsplan
college van burgemeester en wethouders van de gemeente Delfzijl voor de omgevingsvergunning

Besluit: bestemmingsplan voor het bedrijventerrein en omgevingsvergunning voor de windturbines

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie o.a. D22.2 en D11.3 en vanwege passende beoordeling.

project-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D22.2

Activiteit:

Het bestemmingsplan moet voorzien in:

- ruimte voor zware industrie en havengebondenactiviteiten
- ontwikkelingsmogelijkheden voor de gevestigde bedrijven
- ruimte voor de vestiging van nieuwe bedrijven
- ontwikkeling van windenergie en de realisatie van windturbines

Voor het bestemmingsplan en de windturbines wordt een gecombineerd project-MER/plan-MER opgesteld.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van 3 juni 2015

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 4 juni t/m 15 juli 2015

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 28 april 2015

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 16 juli 2015

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs.ing. A. van Beek

drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

drs. R. Meeuwsen (secretaris)

ing. R.L. Vogel

ir. P.P.A. van Vugt

drs. G. de Zoeten

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een startgesprek gehouden met bevoegd gezag en initiatiefnemer. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op 10 juni 2015.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies

- Notitie reikwijdte en detailniveau Bestemmingsplan Oosterhorn (19 mei 2015)

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

**Advies over reikwijdte en detailniveau van het
milieueffectrapport Bestemmingsplan Oosterhorn (industrieterrein
Delfzijl)**

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

